

פרק ד' – בדרך קניית הזהירות

הנה מה שמביא את האדם [על דרך כלל אל הזהירות, הוא לימוד התורה. והוא מה שאמר רבי פינחס בתחילת הברייתא, תורה מביאה לידי זהירות. אמנם על דרך פרט המביא לזה, הוא ההתבוננות על חומר העבודה אשר חייב בה האדם, ועומק הדין עליה. ויצא לו זה, מן העיון במעשים הכתובים בספרי הקודש ומן הלימוד במאמרי החכמים זכרונם לברכה המעוררים על זה.

והנה יש בהתבוננות הזה הערות הערות בהדרגה: לשלמי הדעת, ולפחותים מהם, ולכלל ההמון כולו. לשלמי הדעת, תהיה להם ההערה במה שיתברר להם כי רק השלימות הוא הדבר הראוי שיחמד מהם ולא זולת זה, ושאין רע גדול מחסרון השלמות וההרחקה ממנו. כי הנה אחר שיתבאר זה אצלם ויתבאר להם כמו כן היות האמצעים אליו המעשים הטובים והמדות הטובות, ודאי הוא שלא יתרצו מעולם להמעיט מאלה האמצעים או להקל בהם. כי כבר נתבאר אצלם שאם אמצעים אלה ימעטו להם, או אם האמצעים יהיו חלשים ולא בכל החוזק המצטרך בהם, הנה לא ישיגו בהם שלמות אמיתי אלא יגרע מהם כפי מה שגרעו הם בהשתדלותם, ונמצאים חסרי השלימות, מה שהוא להם צרה גודלה ורעה רבה. על כן לא יבחרו אלא להרבות בהם ולהחמיר בכל תנאיהם, ולא ינוחו ולא ישקטו מדאגה מדבר פן יחסר מהם מה שיגיע אותם אל השלמות אשר הם חפצים. והוא מה שאמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כח): אשרי אדם מפחד תמיד, ופירשו זכרונם לברכה (ברכות ט'): ההוא בדברי תורה כתיב.